

**Fagplan
for
videreutdanning i

Aldring og eldreomsorg (2.del)

i Cuprija, Serbia**

30 studiepoeng

Godkjent avdelingsstyret AHS

Basert på fagplan for videreutdanning i Aldring og eldreomsorg,
godkjent i avdelingsstyret ved AHS 18.11.1998

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	4
2	Mål for studiet	5
3	Målgruppe og opptakskrav	6
3.1	Målgruppe.....	6
3.2	Opptakskrav	6
4	Faglig innhold og organisering av studiet	6
4.1	Oversikt over faglig innhold i studiet.....	6
4.2	Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling	10
5	Studieform og læringsaktivitet	10
5.1	PBL-gruppe.....	11
6	Vurderingsordninger	10
6.1	Tilstedeværelse.....	10
6.2	Forprøver	11
6.2.1	Skriftlig oppgave i gruppe	11
6.3	Eksamen.....	11
6.3.1	Fordypningsoppgave og muntlig påhør 30 studiepoeng.....	11
7	Litteratur/kilder	12

1 Innledning

Programmet for videreutdanning i Aldring og eldreomsorg er utviklet etter samarbeidsavtale mellom HiST, avdeling for helse- og sosialfag og Helsefaghøgskolen i Cuprija. Programmet er godkjent av høgskolene og finansieres av den norske stat gjennom Senter for internasjonalt universitetssamarbeid i Bergen som del av programmet for Vest-Balkan.

Undervisningsprogrammet er utarbeidet på bakgrunn av det norske nasjonale studieprogram for videreutdanning i aldring og eldreomsorg og er rettet mot yrker med helse- eller sosialfaglig bakgrunn. Denne videreutdanningen startet i Norge i 1982. HiST har lang erfaring i utdanning av helsearbeidere og denne type videreutdanning.

Programmet for videreutdanning i Aldring og eldreomsorg i Cuprija gjennomføres i to deler (30+30 studiepoeng). Første del (30 sp) er gjennomført i studieår 2004-2005. Andre del (30 sp) er planlagt gjennomført studieåret 2006-2007.

Helse- og sosialpolitisk har omsorg for eldre mennesker vært og vil fortsatt være et viktig område i helse- og sosialpolitikk i samfunnet. Videreutdanning i aldring og eldreomsorg er et av bidragene til en god helse- og sosialtjeneste for eldre. I denne videreutdanningen er omsorgen for aldersdemente vektlagt, fordi en vet at gruppen “de aller eldste” vil øke i framtiden.

Fordi det vil være en økt etterspørsel etter ulike typer helse- og sosialtjenester, og den enkelte brukers opplevelse av egen velferd må stå sentralt, har helse- og sosialarbeidere et ansvar for å utforme en tjeneste som imøtekommer de ulike behov hos eldre mennesker. Tjenestene skal også være slik at de ivaretar eldres integritet. Yrkesutøvere innen feltet bør derfor ha god kompetanse på flere områder, og kunne integrere disse til en god praksis.

God kvalitet i eldreomsorgen er avhengig av både fagspesifikk kompetanse og tverrfaglig samarbeid. Studiet vektlegger derfor også utvikling av evnen til tverrfaglig samarbeid.

Fagplanen for 30 studiepoeng videreutdanning i aldring og eldreomsorg (Del 1 og Del 2) bygger på Rammeplan og Forskrift av 10. juli 1998, fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Gerontologi, geriatri og eldreomsorg- en begrepsavklaring

Et begrep som dekker de ulike aspektene ved aldring og aldringsprosessen er “gerontologi”.

Begrepet gerontologi defineres som:

“Læren om aldringen og studiet av aldersrelaterte forandringer i livsprosessene fra oppnådd modenhet til individets død. Gerontologi omfatter basalbiologiske og klinisk-medisinske-, humanistiske og samfunnsvitenskapelige disipliner.”

(Nordisk gerontologisk forening, 1977)

Sosialgerontologien omfatter de psykologiske og sosiale sidene ved aldringen. Ved siden av individets aldring i en sosial kontekst omfatter sosialgerontologien også studier av sosiale relasjoner og sosiale systemer.

Geriatri brukes om sykdommer og funksjonssvikt knyttet til alderdommen, og er representert ved den klinisk-medisinske gerontologien.

Eldreomsorg omfatter alle typer helse- og sosialtjenester som kan bidra til å avhjelpe eller kompensere for ulike former for tap man kan oppleve i alderdommen. På samfunnsplan omfatter eldreomsorgen planlegging, gjennomføring og evaluering av helse- og sosialtjenester. Felles for disse tjenestene bør være at de tar utgangspunkt i eldre menneskers selvbestemmelse, muligheter og ressurser og at det mellommenneskelige og etiske aspekt blir vektlagt.

2 Mål for studiet

Målet med videreutdanningen er utdanning av personale innen eldreomsorg. Utdanningsprogrammet gir sykepleiere, fysioterapeuter og sosialarbeidere muligheten til å utvide sin kunnskap innen aldring og eldreomsorg ved sykehjem, hjemmesykepleie og sykehus.

Etter å ha tilegnet seg teoretiske kunnskap, vil programmet gi studentene mulighet til å praktisere forebyggende helsearbeid, behandling og rehabilitering i samarbeid med eldre, deres familier, frivillige og andre.

Det er et mål at studiet skal øke studentenes forståelse for tverrfaglig samarbeid. Studenter skal etter utdanningen være i stand til å organisere, planlegge, undersøke og i praksis gjennomføre et godt kvalitetsmessig tjenestetilbud.

Studenten skal etter endt utdanning:

- Ha videreutviklet kunnskaper i gerontologi og geriatri: om aldersforandringer, eldres levevilkår, livskvalitet, ressurser, funksjonssvikt, behov, sykdommer, eldre som brukere av helse- og sosialtjenester.
- Kunne anvende disse kunnskapene i behandling, omsorg og veiledning av eldre og deres pårørende. Det gjelder også eldre med spesielle behov, herunder aldersdemens.
- Kunne anvende gerontologisk og annen relevant forskning i arbeidet med og for eldre.
- Kunne drive forebyggende arbeid ved å vurdere og å påvirke ulike faktorer som virker inn på eldres livssituasjon.
- Kunne iverksette, i samarbeid med andre yrkesgrupper, rehabiliterende tiltak på person- og samfunnsplan.
- Kunne ta initiativ til tverrfaglig samarbeid ved å anerkjenne og gjøre bruk av andre faggruppers kompetanse.
- Kunne planlegge og dokumentere egen virksomhet.
- Kunne tale eldres sak og påvirke beslutningsprosesser.
- Ha utviklet forståelse og respekt for ulike kulturer og livssyn.

- Kunne begrunne sine vurderinger og beslutninger på et rettslig og etisk holdbart grunnlag og være kritisk til egen yrkesrolle.

3 Målgruppe og opptakskrav

3.1 Målgruppe

Sykepleiere, fysioterapeuter og sosialarbeidere som jobber, eller ønsker å jobbe med eldre.

3.2 Opptakskrav

1. Fullført sykepleiehøgskole eller
2. Fullført helsefaghøgskole for fysioterapeuter eller
3. Fullført sosialhøgskole eller fakultet for sosialarbeidere
4. Minst et års relevant praksis

4 Faglig innhold og organisering av studiet

4.1 Oversikt over faglig innhold i studiet

Studiet inneholder følgende hoved- og delemner:

- 1. Aldring og eldre menneskers livsvilkår (6 studiepoeng)**
Normal aldring (3 sp)
Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv (3 sp)
- 2. Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år (13 studiepoeng)**
Somatiske sykdommer relatert til høy alder (5 sp)
Alderspsykiatri og aldersdemens (5 sp)
Mestring, sorg- tapsreaksjoner i alderdommen (3 sp)
- 3. Organisering og utøvelse av helse - og sosialtjenester til (11 studiepoeng) eldre mennesker**
Organisering av helse- og sosialtjeneste (3 sp)
Yrkesutøvelse og arbeidsmåter (5 sp)
Kvalitetsutvikling (3 sp)

Hovedemne 1: Aldring og eldre menneskers livsvilkår (6 studiepoeng)

Mål:

- Studentene har kunnskap om ulike aspekter ved eldre menneskers livssituasjon ut fra individuelle, samfunnsmessige og kulturelle perspektiver og rammer.
- Studentene har forståelse for hvordan eldre menneskers livshistorie, kjønn og livssituasjon påvirker deres opplevelser og mestring av alderdommen.
- Studentene forstår hvordan fysiologisk, psykologisk og sosial aldring påvirker dagligliv og helsetilstand.

Delemne 1A: Normal aldring (3 studiepoeng)

Sentrale tema:

- eldre menneskers livshistorie og erfaring - betydning for alderdommen
- aldring; fysisk, psykisk, sosialt og kulturelt
- funksjonshemming og aldring
- den naturlige død, synet på døden i historisk og kulturelt perspektiv

Delemne 1B: Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv (3 studiepoeng)

Sentrale tema:

- befolkningsutvikling
- eldres levekår i Serbia
- eldres levekår i Norge
- rolle og rolleendring i alderdommen
- eldre flyktningers levekår

Hovedemne 2: Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år (13 studiepoeng)

Mål:

- Studentene skal ha økte kunnskaper om de vanligste somatiske sykdommene og hvilke konsekvenser sykdommene får for eldre mennesker i deres daglige liv.
- Studentene skal ha kunnskaper om kjønnsaspektet ved sykdom, funksjonssvikt og mestring.
- Studentene skal ha handlingsberedskap til å iverksette forebyggende og rehabiliterende tiltak.
- Studentene skal kunne ha kunnskaper om, og teknikker og metoder i forhold til diagnostisering av funksjonssvikt.
- Studentene skal tilegne seg kunnskap om at årsaker til sykdom ofte er sammensatt av flere faktorer og hvordan disse faktorene påvirker hverandre gjensidig.
- Studentene skal ha kunnskaper om aldersdemens, diagnostikk, behandling og tilrettelegging av dagliglivet.
- Studentene skal ha kunnskaper om de vanligste psykiatriske sykdommene, diagnostikk, behandling og tiltak.

Delemne 2A: Somatiske sykdommer relatert til høy alder (5 studiepoeng)

Sentrale tema:

- akutte og kroniske sykdommer hos eldre mennesker, diagnostikk, behandling og rehabiliteringsprinsipper
- medikamentell behandling av eldre
- ernæring i forhold til helse og sykdom
- forebyggende arbeid i forhold til sykdom og funksjonssvikt hos eldre
- terminal pleie

Delemne 2B: Alderspsykiatri og aldersdemens (5 studiepoeng)

Sentrale tema:

- angst og depresjon

- forvirring
- aldersdemens

Delemne 2C: Mestring, sorg og tapsreaksjoner i alderdommen (3 studiepoeng)

Sentrale tema:

- krise- og tapsreaksjoner
- selvmord blant eldre
- mestring av krise og tap
- ensomhet, isolasjon og sosiale nettverk
- Eldres opplevelse av kronisk sykdom, funksjonssvikt og det å være hjelpemottaker

Hovedemne 3: Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker (11 studiepoeng)

Mål:

- Studentene skal videreutvikle evnen til å iverksette brukerorienterte tjenester til eldre.
- Studentene skal ha kunnskaper om lover og forskrifter som gjelder eldre mennesker.
- Studentene skal ha kunnskaper om andre yrkesgruppers arbeidsmåter.
- Studentene skal ha kunnskaper om og forståelse for hvordan menneskesyn og etiske overveielser får konsekvenser for yrkesutøvelsen.
- Studentene skal videreutvikle kommunikasjonsferdigheter i forhold til eldre, pårørende og beslutningsmyndigheter.
- Studentene skal oppøve ferdigheter i dokumentasjon og planlegging og i bruk av forskningsresultater på en kritisk analyserende måte for å kunne drive kvalitetsutvikling.

Delemne 3A: Organisering av helse- og sosialtjenesten (3 studiepoeng)

Sentrale tema:

- lover som setter rammer for helse- og sosialtjenestene
- lovgivning og etiske vurderinger
- familieomsorg og frivillige organisasjoner
- geriatrisk og psykiatrisk spesialisthelsetjeneste
- hjemmebaserte, institusjonsbaserte og integrerte tjenester
- samordning av tjenester, planlegging og organisering
- prioritering av ressurser

Delemne 3B: Yrkesutøvelse og arbeidsmåter, og fordypningstema (5 studiepoeng)

Sentrale tema:

- ulike yrkesgrupper og deres faglige tilnærming i arbeid med eldre
- helse og sosialarbeid med eldre
- brukarmedvirkning
- pårørendes situasjon, støtte og veiledning
- kommunikasjonsteori og samhandling
- eldre og overgrep
- undervisning, rådgivning og personalveiledning
- etiske teorier og dilemmaer i vurdering og valg av tiltak
- ledelsesteorier
- organisering og ledelse

Delemne 3C: Kvalitetsutvikling (3 studiepoeng)

Sentrale tema:

- endringsstrategier og kvalitetsutvikling
- registrering og dokumentasjon
- innføring i vitenskapsteori
- forskningsprosess
- forskningsmetoder
- etiske prinsipper i forskning
- prosjektplanlegging, gjennomføring og evaluering
- tolking og anvendelse av forskningsresultater
- kvalitetsutvikling av tjenester til eldre

4.2 Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling

Hovedemner	Delemner	Studiepoeng Sum
Hovedemne 1: Aldring og eldre menneskers livsvilkår (6 studiepoeng)	1 A: Normal aldring	3
	1 B: Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv	3
Hovedemne 2: Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år (13 studiepoeng)	2 A: Somatiske sykdommer relatert til høy alder	5
	2 B: Alderspsykiatri og aldersdemens	5
	2 C: Mestring, sorg- og tapsreaksjoner i alderdommen	3
Hovedemne 3: Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker (11 studiepoeng)	3 A: Organisering av helse- og sosialtjenesten	3
	3 B: Yrkesutøvelse og arbeidsmåter	5
	3 C: Kvalitetsutvikling	3
	Sum	30

5 Studieform og læringsaktivitet

Studiet er organisert som deltidsstudium med seks ukesamlinger over to semester. Planen er tilpasset Bologna-deklarasjonen og norsk utdanningssystem og utgjør 30 studiepoeng.

Metoder og studieprogram er tilpasset kulturelle tradisjoner i Serbia. Utdanningen gjennomføres ved bruk av ulike metoder. Teoretisk og praktisk undervisning forutsetter aktiv

deltagelse av studentene gjennom individuelle aktiviteter og teamarbeid. Studentene vil på denne måten utvikle kritisk tilnærming gjennom gruppearbeid og problembasert læring.

Arbeidsmetoden vil bli organisert gjennom aktiv undervisning, gruppearbeid, semesteroppgaver, individuell læring og veiledning. Undervisningen vil foregå på serbisk.

5.1 PBL arbeid

Mål:

PBL metode (problem based learning) er en sentral arbeidsmetode. Gjennom PBL grupper får studentene muligheter til å integrere teori og praksis. Det anbefales at studentene møtes i PBL-grupper også i perioder uten organiserte ukesamlinger.

PBL arbeid er basert på tre grunnprinsipper:

1. Studenter har ansvar for egen læringsprosess og utvikling gjennom å identifisere egne læringsbehov og definere individuelle læringsmål på grunnlag av situasjonsbeskrivelser. Metoden muliggjør utvikling av kritisk vurderingsevne gjennom aktiv deltakelse.
2. Studenter utvikler evne til å løse problemer med aktiv deltakelse. Læring og problemløsning er to parallelle prosesser som påvirker hverandre.
3. Arbeid i gruppene er en kontinuerlig læringsprosess hvor studentene deltar aktivt for å løse problemer. Arbeid i grupper karakteriseres av problemløsning, læring og gruppedynamikk

Organsiering av grupper:

PBL gruppene består av 5-6 studenter. Gruppemedlemmene har forskjellig bakgrunn og erfaring. Hver PBL gruppe har sin veileder og oppmøte er obligatorisk.

6 Vurderingsordninger

Vurderingsordningene er utarbeidet for å gi student og Høgskole fortløpende informasjon om studentens faglige og personlige utvikling, studieforløp og – framgang, samt utdanningens kvalitet. Hensikten med vurderingsordningene er å sikre at studenten har tilegnet seg de kunnskaper og ferdigheter som fagplanen forutsetter.

Vurderingsordningene er utarbeidet med utgangspunkt i:

- Gjeldende norsk rammeplan og forskrift for Videreutdanning i aldring og eldreomsorg
- Gjeldende lov om universiteter og høyskoler i Norge
- Gjeldende forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag
- Gjeldende reglement og utfyllende bestemmelser for studiene ved Avdeling helse- og sosialfag/sykepleie

6.1 Tilstedeværelse

Studentene har 80 % nærværspåkt. I tilfelle studentene har større fravær enn det som er tillatt, må det sendes søknad til studieansvarlig.

6.2 Forprøver

I følge Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør- Trøndelag, § 2 kan forprøver være: ”Obligatorisk test som ikke gir studiepoeng, men som må vurderes til bestått ifølge de kriterier som er bestemt for forprøven”.

6.2.1 Skriftlig oppgave i gruppe

Forprøven er i form av artikkel eller kronikk, som er basert på prosjektarbeidet som er utført i studiets del I. Det er et mål at artikkel/kronikk vil formidles i fagtidsskrift. Nærmere retningslinjer i tilknytning til oppgaven vil utarbeides.

Tidspunkt: 1. semester

Vurderingsuttrykk: Bestått/ikke bestått

Tilbakemeldingsform: Muntlig tilbakemelding

6.3 Eksamen

Med eksamen menes Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør- Trøndelag:

”Vurdering av studentens kunnskaper eller ferdigheter i et emne, i samsvar med vurderingsordninger fastlagt i emnebeskrivelse, og som inngår i sluttvurderingen av et emne eller som gir grunnlag for fastsettelse av selvstendig karakter på vitnemålet eller karakterutskriften. Eksamen i et emne vil normalt være en eller flere av følgende eksamenstyper: skriftlig eksamen, muntlig eksamen, prosessvurdering underveis i emnet, presentasjon av praktisk oppgave, demonstrasjon av individuell ferdighet, bedømmelse av studentarbeider samlet i mapper, prosjektrapport, presentasjon av prosjekt, rapport over laboratoriearbeid eller praksisstudier. Eksamen kan være individuell eller i fastlagte grupper og kan foregå i anvist lokale, normalt med tilsyn, eller som hjemmeeksamen.”

Ved eksamen benyttes bokstavkarakterer fra A til F, der A er beste og E dårligste stårkarakter, mens F gis ved ikke bestått. Vurderingene kan også graderes med karakterene Bestått og Ikke bestått (jf eksamensforskriften § 10).

Videreutdanningen i aldring og eldreomsorg har fordypningsoppgave som avsluttende eksamen.

6.3.1 Fordypningsoppgave og muntlig påhør

30 studiepoeng

Studenten skal i løpet av studietiden utarbeide en fordypningsoppgave individuelt eller i gruppe (inntil 3 gruppemedlemmer) i et faglig relevant tema. Valg av tema skal godkjennes fra studieansvarlig. Oppgaven skal ha et omfang på 20-30 sider. Det gis veiledning inntil 4 timer pr. student i forbindelse med oppgaven. Grupper gis tilbud om inntil 5 timer.

Forutsetninger for å framstille seg til eksamen: Forprøvene må være bestått for å kunne framstille seg til eksamen og 80 % nærværspåkt må være oppfylt.

Innhold: Det er utarbeidet egne retningslinjer for fordypningsoppgaven.

Tidspunkt: 2. semester

Vurderingsuttrykk: Bokstavkarakterer. Skriftlig besvarelse må være vurdert til E eller bedre for at studenten skal kunne framstille seg til individuell muntlig etterprøving. Muntlig eksamen gjennomføres individuelt og består av forsvar av fordypningsoppgaven og teori fra begge semestre.

Karakterbeskrivelse:

A: Fremragende

B: Meget god
C: God
D: Nokså god
E: Tilstrekkelig
F: Ikke bestått

7 Litteratur/kilder

Litteratur/kilder tilsvarer ca. 2000 sider. Litteratur er spesifisert i vedlegg.